

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Algılarına Göre ve Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Açısından İncelenmesi*

Eyüp İZCİ¹, Hacı DURAN², Hüseyin TAŞAR³

ÖZET

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması dünyanın bazı ülkelerinde de uygulanmakla beraber bu süreç ile ilgili alternatif çözüm yolları halen sürmektedir. Bu araştırma ile birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi çerçevesinde Adıyaman Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin Adıyaman merkeze bağlı köylere belli bir takvim doğrultusunda birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarını bu okullara yaptıkları gözlem gezileri ile pekiştirilmeleri hedeflenmiştir. Yapılan bu uygulama ile son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarını yerinde görerek, fakültedeki dersle ilgili edinmiş oldukları bilgi ve becerilerini gerçek ortamlarda test etmeleri sağlanmıştır. Bu gözlem gezileri sonrasında araştırmacılar tarafından geliştirilen “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” ölçeği ile öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflar öğretimine ilişkin görüşleri alınmıştır. Geliştirilen ölçeğin “Öğretmen Formu” ile de birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflardaki uygulamaları ile ilgili görüşleri alınmıştır. Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ankette beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümünde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, one way anova ve t testi kullanılmıştır. Birleştirilmiş sınıflar öğretimine ilişkin görüşler sınıf öğretmeni adayları ve bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri bu araştırma ile karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretimin doğasını almış oldukları eğitim ile yeterince olgunlaşmadığını göstermektedir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından avantaj olduğunu düşünmektedirler.

ANAHTAR KELİMELER: Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, İlköğretim, Sınıf öğretmeni

* Bu çalışma XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde (13-15 Eylül 2006 Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Muğla) sunulan bildiriden uyarlanmıştır.

¹ Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EPÖ Anabilim Dalı, eizci@inonu.edu.tr

² Prof. Dr., Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, hduran@adiyaman.edu.tr

³ Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, htasar@adiyaman.edu.tr

An Investigation in Multigrade Class Teaching with respect to Primary School Teacher Candidates' Perceptions and in Views of Primary School Teachers Working in Multigrade Classes

ABSTRACT

Multigrade teaching approach is used in some of the countries in the world and alternative ways of solution about this approach are investigated. The sample of this study consists of senior primary school teacher candidates in Education Faculty of Adıyaman University in academic year of 2005-2006 and primary school teachers working in multigrade classes. The student teachers took observation trips about applications of multigrade class education to the villages near the centre of Adıyaman in a specified academic calendar and it was provided student teachers to reinforce theoretical part of multigrade class teaching lesson in this way. It was also ensured student teachers' to test their knowledge and skills about the lesson in a real medium by this application. "Multigrade Teaching Scale" developed by researchers with the contribution of experts was conducted to student teachers and primary school teachers. Their views were taken about multigrade class teaching applications. Data were analyzed with SPSS by using techniques of frequency, percentage, arithmetic mean, one way Anova and Independent Samples t-test. Views of the primary school teacher candidates and primary school teachers were investigated comparatively. The results showed that primary school teacher candidates weren't mentally mature enough about the nature of multigrade teaching approach with their university education. Besides, the primary school teacher candidates thought that multigrade class teaching approach had some advantages in terms of students' social development.

KEYWORDS: Multigrade Class teaching, Primary School, Primary School Teacher

GİRİŞ

Çağımızda bilim ve teknolojide görülen hızlı değişme ve gelişmeler toplumun yapısını da hızla değiştirmekte, buna koşut olarak eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretmenin geleneksel rollerinde de değişmeler olmaktadır. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak, toplumu oluşturan bireylerin, meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarında ve topluma katkıda bulunmalarında eğitim kurumlarına ve bu kurumlarda çalışan öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler çağın gereklerine uygun biçimde üzerlerine düşen görevi başarıyla gerçekleştirmek durumundadırlar. Bu noktada, öğretmen konusunun giderek daha da önem kazandığı kuşkusuzdur (Sözer 1991: 103-120). Çağdaş eğitimin hedefi, problem çözme yeteneği gelişmiş, bilgiye ulaşma yöntemlerini tanıyan, analitik düşünme becerisi kazanmış, bilgilenme istekliliğini sürekli canlı tutan öğrenciler yetiştirmek, öğrenciyi ekip çalışmasına yöneltmek ve tüm öğrenme süreci boyunca öğrencilerin aktif olmasını sağlamaktır. Bu hedefin gerçekleşmesi ise öğretmenlerin meslek öncesi ve

meslek-içi eğitimlerinin bu gereksinimleri karşılayabilecek biçimde değişimini zorunlu kılmaktadır” (Gürşimşek, 1998: 25).

Türk eğitim sistemine baktığımızda farklı uygulamaların olduğunu görmek mümkündür. İkili eğitim, taşınabilir eğitim ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim vd. eğitim sistemimizdeki farklı uygulamalardan sadece birkaçıdır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması dünyanın bazı ülkelerinde de uygulanmakla beraber bu süreç ile ilgili alternatif çözüm yolları halen sürmektedir.

Nüfusu az olan yerleşim birimlerindeki ilköğretim kademesindeki çağ nüfusunun eğitim ihtiyacı yatılı ilköğretim bölge okulları ve özellikle taşınabilir eğitim ile temin edilemediği durumlarda birleştirilmiş sınıf uygulaması ile bu hizmet yürütülmektedir (Öztürk, 2002: 21). Ülkemizde birleştirilmiş sınıflı okulların açılış nedenlerine bakıldığında; ilköğretimin kırsal alanlarda yaygınlaştırılması, kırsalda yaşayan halkın okul isteği, Türkiye'nin doğal arazi yapısı ve iklim şartları, yerleşim birimlerinin uzaklığı ve ulaşım güçlüğü, okul binalarının fiziki yetersizliği ve öğretmen eksikliği vb. nedenlerin birleştirilmiş sınıflar uygulamasını zorunlu kıldığı söylenebilir (Doğan, 2000: 13-19). Yeşilyurt ve diğerleri (2007) tarafından yapılan ilköğretimde Taşınabilir Eğitim konulu araştırmada, araştırmaya katılan yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler, yol ve iklim şartlarının taşınabilir ilköğretim uygulamasına elverişli olmadığını belirtmişlerdir.

Sosyo-ekonomik gerçekler sonucunda bir mecburi uygulama olarak karşımıza çıkan birleştirilmiş sınıf uygulamasının eğitimciler tarafından faydalı ve dezavantajlı yönleri üzerinde durulmaktadır. Örneğin, birleştirilmiş sınıflarda öğretimin iyi yürütülmesi durumunda öğrencileri yetenekli oldukları ve ilgi duydukları alanlarda bireysel olarak geliştirmek ve bireysel farklılıklara göre bir öğretim ortamı hazırlama imkanı olabilmektedir (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 2-7).

2005-2006 yılı verilerine göre birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan 16.069 okulda, 26.470 öğretmen görev yapmakta olup bu okullarda yaklaşık 561.795 öğrenci öğrenim görmektedir (MEB, 2006). Bu rakamlar dikkate alındığında birleştirilmiş sınıf olgusu halen ülkemizin vazgeçilmez bir gerçeğidir. Yeni ilköğretim programının uygulamaya konulması ile birlikte öğretmenlerin sınıf ortamındaki rolünde bir dönüşüm yaşanmıştır. Sınıfta rehber rolünü üstlenen öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini icra etmedeki sorumluluğunu daha da artırmış durumdadır. Yeni ilköğretim programı sınıf içi etkinliklerin büyük bir çoğunluğunu öğrenci merkezli etkinliklerle işlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Bütün öğrenciler yeni programla birlikte daha fazla öğretmen yardımına gereksinim duymaktadırlar. Bütün bunlar birleştirilmiş sınıflarda görev yapması muhtemel sınıf öğretmeni adaylarının daha iyi yetiştirilmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Her ne kadar birleştirilmiş sınıf uygulamasının bir geçiş uygulaması olduğu yetkililer tarafından belirtilse de bu uygulamanın kısa sürede sona ereceği ile ilgili somut bir göstergeden söz etmek mümkün değildir.

Birleştirilmiş sınıflar öğretimi dersi eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği programı son sınıfta haftada 2 saat olarak okutulan bir ders olmakla beraber mezun olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun ilk ataması köy veya mezralara yapılmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının haftada 2 saat teorik olarak aldıkları bir ders çerçevesinde bu uygulama ile ilgili öğretmenlik bilgi ve becerilerini geliştirmeleri oldukça zordur. Bu konuda mezun olup da göreve başlayan öğretmenlerden alınan dönütlerin çoğu, birleştirilmiş sınıf uygulamalarında oldukça yetersiz kaldıkları, bu yetersizliklerini gidermede oldukça zorlandıkları yönündedir. Taşdemir (2000) birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapabilmeye yeterliği her ne kadar köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sahip olmaları gereken bir yeterlik kazanma hali olarak görülse de, aslında bu tüm öğretmenlerin sahip olmaları gereken bir öğretmen yeterliği olduğunu belirtmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin yapılan araştırmalarda, öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramı ve uygulamalarından çekinmektedirler. Bundan dolayı öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda görev yapmamak için birleştirilmiş sınıflı köylere gitmeme veya atanma durumunda ise erken tayin isteme eğilimi göstermektedirler. Bu duygu ve düşüncelerle birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin bir çoğu öğrencilerine faydalı olacağı zaman da tayin isteyerek müstakil sınıflı okullara gitmektedirler. Bu durum ülkemiz açısından süreklilik arz ettiğinden dolayı bu okullarda öğrenim gören öğrenciler olumsuz olarak etkilenmektedirler. Semerci ve diğerleri (2007), Gültekin ve Karadağ (2005) ve Çınar (2004) tarafından yapılan Birleştirilmiş sınıflar uygulaması ile ilgili araştırmalarda karşılaşılan sorunlar açısından bakıldığında bu uygulamanın kaldırılması veya zamanla son verilmesi ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır.

Eğitim fakültelerinde uygulamaya dönük birçok dersin teorik ve uygulaması dengelenmeye çalışılmış olmakla birlikte, birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi gerek mevcut uygulamada gerekse de ilköğretim programının değişmesiyle birlikte eğitim fakültelerinin yeni değişikliklere uyumu açısından yapılan değişikliklerde birleştirilmiş sınıflar öğretimi dersinin mevcut haliyle kaldığı eğitim fakültelerinin yeni programlarında anlaşılmaktadır. 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinin yeniden yapılanma çerçevesinde yapılan en önemli değişiklikler şüphesiz okullarda staj çalışmaları olarak değerlendirilen okullardaki uygulama çalışmaları Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik uygulaması dersleri ile oldukça ciddi bir şekilde ele alınmıştır. Ülkemiz gerçeklerinden dolayı yürürlükte olan birleştirilmiş sınıflar uygulaması ile ilgili yetiştirilen sınıf öğretmeni adayları fakülte eğitimleri sırasında birleştirilmiş sınıflar ile ilgili herhangi bir uygulamayı gözlemeden mezun olmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin özel konuların öğretimine ilişkin yeterliklerine bazı durumlarda özel durumlarda öğretim yapabilecek yeterlikler de eklenmek durumundadır. Zira, köy şartlarında ve imkanlarında sınıf öğretmenlerinin karşılaşılabilecekleri özel durumlar içerisinde birleştirilmiş sınıflar konusu

olabilmektedir. Bu özel duruma ilişkin öğretim yeterliği konusunda öğretmenler yetiştirme sürecinde gerekli düzeyde yetiştirilebilmelidirler (Taşdemir, 2000: 64). 17. Milli Eğitim Şurasında “Hizmet öncesinde öğretmenlik meslek eğitimi gerçek yaşama yaklaştırılmalı, sürecin bu yönde zenginleştirilmesi sağlanmalıdır” görüşüyle de konuya dikkat çekilmiştir (YÖK, 2007). Eğitim fakültelerinde 2006-2007 yılında uygulamaya konulan yeni öğretmen yetiştirme programında öğretmen adaylarına; okul deneyimi ve/veya öğretmenlik uygulaması sırasında, birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve YİBO’larda uygulama yapabileceği fırsatı verileceği belirtilmektedir (YÖK, 2007).

Bu araştırma ile birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi çerçevesinde Adıyaman Eğitim fakültesinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin 2005-2006 öğretim yılı II. döneminde, Adıyaman merkeze bağlı köylere belli bir takvim doğrultusunda birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarını bu okullara yaptıkları gözlem gezileri ile pekiştirilmeleri sağlanmıştır. Yapılan bu uygulama ile son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarını yerinde görerek, fakültedeki dersle ilgili edinmiş oldukları bilgi ve becerilerini gerçek ortamlarda test etmeleri sağlanarak, birleştirilmiş sınıflarda öğretime yönelik uygulamalar gerek bu sınıflarda görev yapan öğretmenler gerekse de sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler ile sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflara ilişkin görüşlerini incelemektir.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, sınıf öğretmeni adaylarının algılarına ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin almış oldukları eğitim açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 1991: 77). Araştırmada Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencileri ile birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf uygulaması ile ilgili görüşleri çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2005 – 2006 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Adıyaman merkeze bağlı köylerde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenleri ve Adıyaman Eğitim Fakültesi son sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise adı geçen evreni oluşturan okullardaki 82 sınıf öğretmeni ile son sınıfta öğrenim gören 158 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Çözümlemesi

Araştırmadaki verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından uzman yardımı alınarak geliştirilen “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek öğretmen ve öğrenci formu olmak üzere iki ayrı kategoride düzenlenmiştir. Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ankette beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçekteki maddeler “Tamamen”, “Kısmen”, “Fikrim Yok”, “Çok az”, “Hiç” şeklinde derecelendirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS (Statistics Package for Social Sciences) paket programında değerlendirilmiş olup, değerlendirmeler elde edilen bulguların bağımsız gruplar t-testi, One Way Anova, Scheffe ve LSD testlerine göre yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin güvenilirliği ile ilgili olarak Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı öğrenci ölçeği için 0.78 ($\alpha=0.78$), öğretmen ölçeği için 0.82 ($\alpha=0.82$) olarak bulunmuştur.

BULGULAR ve YORUM

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretim sınıf öğretmeni adaylarının algularına ve Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”

Tablo 1. Öğretmen – Öğrenci Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Öğrt/Öğrc.	N	\bar{X}	SS	t	p
Sınıf ortamı, birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretime uygun mu?	Öğrenci	158	4,23	0,87	5,66	0,00
	Öğretmen	82	3,4	1,39		
Ziyaret edilen okuldaki öğretmen, bir grupla aktif olarak ilgilenirken diğer grupların (ödevli grupların) çalışmalarını ilgilendirip, gerekli durumlarda rehberlik yapıyor mu?	Öğrenci	157	4,34	1,11	2,51	0,01
	Öğretmen	82	3,95	1,17		
Kendi kendine çalışma saatlerinde öğrencilerin nasıl çalışacakları açıklanmış mı?	Öğrenci	155	4,38	0,92	-2,2	0,03
	Öğretmen	82	4,65	0,84		
Sınıfları birleştirmenin öğrencileri eğitim-öğretim	Öğrenci	152	3,62	1,22	7,58	0,00

açısından yeterince aktif hale getirdiğine inanıyor musunuz?	Öğretmen	82	2,26	1,47		
Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin çocukların sosyal gelişimi açısından bir avantaj olduğuna inanıyor musunuz?	Öğrenci	158	3,32	1,56	8,36	0,00
	Öğretmen	82	1,7	1,11		
Derslikler sınıfları birleştirecek özelliklere sahip mi?	Öğrenci	149	3,68	1,37	5,85	0,00
	Öğretmen	82	2,6	1,32		
Okuldaki araç-gereç, yardımcı ders kaynakları birleştirilmiş sınıflar uygulaması için yeterli ya da uygun mu?	Öğrenci	157	3,57	1,19	7	0,00
	Öğretmen	82	2,38	1,34		
Sınıf içi oturma düzenleri, öğretmenli veya ödevli çalışmaya yönelik olarak oluşturulabiliyor mu?	Öğrenci	157	4,15	1,18	2,17	0,03
	Öğretmen	82	3,79	1,24		
Sınıflar birleştirilirken öğrencilerin sınıflara dağılımı esas alınmış mı?	Öğrenci	157	4,64	0,82	3,69	0,00
	Öğretmen	82	4,13	1,3		
İki sınıfın konusu birleşmiyorsa bir ders saatinde bir sınıfın, diğer ders saatinde de öteki sınıfın konusu işleniyor mu?	Öğrenci	158	4,14	1,06	2,35	0,02
	Öğretmen	80	3,76	1,36		
A grubunda hayat bilgisi derslerinde 1., 2. ve 3. sınıf üniteleri birbirini tamamlayacak şekilde düzenlenmiş mi?	Öğrenci	156	4,22	1,04	-0,1	0,92
	Öğretmen	82	4,23	1,07		
(Programın yapısıyla ilgili)						
1., 2. ve 3. sınıf ile 4. ve 5. sınıf mihver dersi üniteleri dönüşümlü olarak sırayla işleniyor mu?	Öğrenci	157	4,26	1,04	0,03	0,98
	Öğretmen	82	4,26	1,36		
Her yıl okullarda kutlanacak bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevrenin özelliklerini yansıtan olaylar birleştirilmiş sınıflar planına alınıp, sırası geldikçe işleniyor mu?	Öğrenci	158	4,31	1,05	-0,6	0,55
	Öğretmen	82	4,39	0,89		

Çevrenin özellikleriyle ilgili konular birleştirilmiş sınıflar planına alınıp, önemine göre ayrı bir ünite şeklinde veya verilmiş üniteler içerisinde ele alınıyor mu?	Öğrenci	158	3,8	1,08	-1,4	0,17
	Öğretmen	82	4,01	1,29		
Kendi kendine çalışma ödevleri öğrenci açısından somut ve seçilen etkinlikler öğrencileri sonuca gösterecek nitelikte mi?	Öğrenci	155	3,72	1,1	1,55	0,12
	Öğretmen	82	3,49	1,05		
Hem mihver dersler hem de ifade ve beceri dersleri bağımsız sınıflar programı ile paralel gidiyor mu?	Öğrenci	155	3,96	1,03	1,57	0,12
	Öğretmen	82	3,73	1,14		
Öğrencilerden durumu uygun olanların yıl içinde grup ve sınıf atlamaları yapıp, yaşlarına uygun sınıflara ulaşmaları sağlanmış mı?	Öğrenci	158	2,56	1,31	-0,6	0,56
	Öğretmen	82	2,67	1,66		
Planlamada her iki grupla yapılacak faaliyetler ayrıntılı bir biçimde gösterilmiş mi?	Öğrenci	157	3,88	1,19	0,23	0,82
	Öğretmen	82	3,84	1,26		
I. sınıf öğrencilerine okuma-yazma ve sayı kavramlarını kazandırmada daha fazla zaman harcanmakta mı?	Öğrenci	157	4,25	0,87	-1,2	0,24
	Öğretmen	82	4,4	1,02		
Özel beceri ve yetenek gerektiren müzik ve beden eğitimi gibi dersler ünite ile bağlantılı olarak grupça işlendiği gibi, bütün okulca birlikte de işleniyor mu?	Öğrenci	157	3,66	1,13	1,88	0,06
	Öğretmen	82	3,32	1,64		

$Sd= 238$

Tablo 1 bulgularına göre; “Sınıf ortamı, birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretime uygun mu?” konusu ile ilgili öğretmen adayları ile öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur (\bar{X} öğrenci= 4,23; \bar{X} öğretmen= 3,4). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin yapıldığı ortamların kırsal kesimlerin olduğu düşünüldüğünde ve dahası da gerek fiziki mekan gerekse de araç-gereç bakımından oldukça yetersiz olan bu okulların, öğretmen adaylarının bu ortamların eğitim-öğretime uygun olduğu yönündeki görüşleri, bu uygulama ile ilgili bilgilerinin oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir. Sınıf ortamlarının birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretime uygunluğu ile ilgili öğretmen adayları ile

öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur (\bar{X} öğrenci= 4,23; \bar{X} öğretmen= 3,4). “Sınıfları birleştirmenin öğrencileri eğitim-öğretim açısından yeterince aktif hale getirdiğine inanıyor musunuz?” görüşü ile ilgili sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir (\bar{X} öğrenci= 3,62; \bar{X} öğretmen= 2,26). Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından da avantaj olduğunu düşünmektedirler (\bar{X} öğrenci= 3,32; \bar{X} öğretmen= 1,7). Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili uygulamada dersliklerin sınıfları birleştirecek büyüklükte olduğu konusunda öğretmen adayları ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır (\bar{X} öğrenci= 3,68; \bar{X} öğretmen= 2,6). Birleştirilmiş sınıflardaki araç-gereçlerin yeterliliği konusunda anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Öğretmen adayları araç-gereç konusunda görev yapan öğretmenlerden daha fazla iyimserdirler (\bar{X} öğrenci= 3,57; \bar{X} öğretmen= 2,38). Araç-gereç bakımından şehir merkezindeki okulların yetersizliği göz önünde bulundurulduğunda, birleştirilmiş sınıflı okullardaki sınıflardaki araç-gereçlerin yeterli olduğu yönündeki öğretmen adaylarının bu görüşlerinin oldukça dikkat çekici olduğu görülmektedir. Sınıf içi oturma düzenlerinin, öğretmenli veya ödevli çalışmaya yönelik uygun bir şekilde oluşturulabilmeye uygun olduğu konusunda öğretmenler ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır (\bar{X} öğrenci= 4,15; \bar{X} öğretmen= 3,79). Sınıflar birleştirilirken öğrencilerin sınıflara dağılımı esas alınmış mı? görüşü ile ilgili de öğretmenler ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (\bar{X} öğrenci= 4,64; \bar{X} öğretmen= 4,13). İki sınıfın konusu birleşmiyorsa bir ders saatinde bir sınıfın, diğer ders saatinde de öteki sınıfın konusu işleniyor mu? görüşü ile ilgili sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir (\bar{X} öğrenci= 4,14; \bar{X} öğretmen= 3,76).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin diğer konularda öğretmen adayları ile görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin almış oldukları eğitim açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”

Tablo 2. Öğretmenlerin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim ile İlgili Almış Oldukları Eğitime İlişkin One Way Anova Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	Scheffe ve LSD testleri
Sınıflar birleştirilirken öğrencilerin sınıflara dağılımı esas alınmış mı?	Fakültede	36	4,25	1,16	LSD (Hizmet içinde- Almadım)
	Hizmet içinde	10	4,8	0,42	
	Almadım	36	3,83	1,52	
Her yıl okullarda kutlanacak	Fakültede	36	4,64	0,59	LSD (Fakültede-

bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevrenin özelliklerini yansıtan olaylar birleştirilmiş sınıflar planına alınıp, sırası geldikçe işleniyor mu?	Hizmet içinde	10	4,2	0,42	Almadım)
	Almadım	36	4,19	1,14	
Sınıfları birleştirmenin öğrencileri eğitim-öğretim açısından yeterince aktif hale getirdiğine inanıyor musunuz?	Fakültede	36	2,44	1,66	LSD (Fakültede-Hizmet içinde)
	Hizmet içinde	10	1,4	0,52	
	Almadım	36	2,31	1,39	
Okuldaki araç-gereç, yardımcı ders kaynakları birleştirilmiş sınıflar uygulaması için yeterli ya da uygun mu?	Fakültede	36	2,25	1,32	LSD (Fakültede-Hizmet içinde)
	Hizmet içinde	10	3,2	1,03	
	Almadım	36	2,78	1,33	

$Sd= 80$

Tablo 2 bulgularına göre; birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler sınıfları birleştirirken öğrencilerinin sınıflara dağılımını esas almaya yönelik uygulamaları bakımından birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerini hizmet içi eğitim çerçevesinde edinen öğretmenler ile bu konuda herhangi bir eğitim almamış öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir (\bar{X} hizmet içinde= 4,8; \bar{X} almadım= 3,83). Birleştirilmiş sınıflar uygulaması ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlerin, uygulamanın karmaşıklığı da düşünüldüğünde birleştirilmiş sınıflarda öğretim gören çocuklar açısından dezavantaj oluşturduğu aşikardır. Fakülte öğrenimlerinde birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi alan öğretmenlerin almayan öğretmenlere göre kutlanacak bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevrenin özelliklerini yansıtan olayları planlarına alıp işlemeleri arasında da farklılıklar elde edilmiştir (\bar{X} fakültede= 4,64; \bar{X} almadım= 4,19). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde yeterince aktif olmaları yönündeki görüşe, fakülte öğrenimlerinde birleştirilmiş sınıflar dersi alan öğretmenlerin daha fazla inandıkları görülmektedir (\bar{X} fakültede= 2,44; \bar{X} hizmet içinde= 1,4). Görev yaptıkları okuldaki araç-gereçlerin birleştirilmiş sınıflar uygulaması için yeterli olup olmadığı konusunda fakülte öğrenimleri sırasında birleştirilmiş sınıflar dersi alan öğretmenler ile birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerini hizmet içinde alan öğretmenlerin görüşleri arasında farklılıklara ulaşılmıştır (\bar{X} fakültede= 2,25; \bar{X} hizmet içinde= 3,2). Bu bulgular incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri fakülte öğrenimlerinde birleştirilmiş sınıflar uygulamasında almış oldukları ders çerçevesinde farklılaşmaktadır. Görev yaptıkları okuldaki araç-gereçlerin birleştirilmiş sınıf için uygun olup olmadığı görüşünde ise, birleştirilmiş sınıflar uygulaması ile ilgili bilgi ve becerilerini hizmet içi eğitim ile kazanan öğretmenler lehine anlamlı sonuçlar çıkması da bu uygulamanın bu kategorideki öğretmenler tarafından yeterince özümsemediğini göstermektedir.

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”

Tablo 3. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerine İlişkin One Way Anova Testi Sonuçları

	İş Doyumu	N	\bar{X}	SS	Scheffe ve LSD testleri
Her yıl okullarda kutlanacak bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevrenin özelliklerini yansıtan olaylar birleştirilmiş sınıflar planına alınıp, sırası geldikçe işleniyor mu?	Düşük	15	3,93	1,1	Scheffe (Düşük-Yüksek)
	Orta	44	4,36	0,87	
	Yüksek	23	4,74	0,62	
Öğrencilerden durumu uygun olanların yıl içinde grup ve sınıf atlamaları yapıp, yaşlarına uygun sınıflara ulaşmaları sağlanmış mı?	Düşük	15	3,47	1,73	Scheffe (Düşük-Orta)
	Orta	44	2,25	1,53	
	Yüksek	23	2,96	1,69	
Sizce derslikler sınıfları birleştirecek özelliklere sahip mi?	Düşük	15	2,6	1,24	LSD (Orta-Yüksek)
	Orta	44	2,36	1,37	
	Yüksek	23	3,04	1,22	
Okuldaki araç-gereç, yardımcı ders kaynakları birleştirilmiş sınıflar uygulaması için yeterli ya da uygun mu?	Düşük	15	2,47	1,36	LSD (Orta-Yüksek)
	Orta	44	2,59	1,44	
	Yüksek	23	1,91	1,04	
Sınıf içi oturma düzenleri, öğretmenli veya ödevli çalışmaya yönelik olarak oluşturula biliyor mu?	Düşük	15	2,67	1,35	Scheffe (Düşük-Yüksek) (Orta-Yüksek)
	Orta	44	3,73	1,13	
	Yüksek	23	4,65	0,65	
Özel beceri ve yetenek gerektiren müzik ve beden eğitimi gibi dersler ünite ile bağlantılı olarak grupça işlendiği gibi, bütün okulca birlikte de işleniyor mu?	Düşük	15	2,87	1,6	LSD (Düşük-Yüksek) (Orta-Yüksek)
	Orta	44	3,09	1,7	
	Yüksek	23	4,04	1,36	

$Sd= 80$

Tablo 3 bulgularına göre; iş doyumu düzeyleri yüksek öğretmenler ile düşük öğretmenlerin kutlanacak bayramlar, belirli gün ve haftaların birleştirilmiş sınıflar planına alınıp işlenmesi arasında manidar farklılıklar bulunmuştur ($\bar{X} = 3,93$; $\bar{X} = 4,74$). Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören çocuklardan durumu uygun olanların yıl içerisinde grup ve sınıf atlamaları görüşüne iş doyumu düzeyi düşük olan öğretmenler daha fazla katılmaktadırlar ($\bar{X} = 3,47$; $\bar{X} = 2,25$). İş doyumu düşük öğretmenlerin bu görüşe daha fazla katılmaları öğrencilerin sınıf

ve grup atlamalarının bilimsel veriler çerçevesinde ele alınmadığı düşüncesini akla getirmektedir. İş doyumunu düzeyi yüksek olan öğretmenlerin dersliklerin sınıfları birleştirecek büyüklükte olduğuna iş doyumunu orta düzeyde olan öğretmenlerden daha fazla katılmalarına rağmen öğretmenlerin puan ortalamaları oldukça düşük düzeydedir, öğretmenler dersliklerin yeterli olmadığını savunmaktadırlar ($\bar{X} = 2,36$; $\bar{X} = 3,04$). Aynı şekilde iş doyum düzeyi farklı düzeydeki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olmasına rağmen araç-gereçlerin yeterli olmadığını belirtmektedirler. İş doyum düzeylerinin düşük ya da yüksek düzeyde olması öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflardaki araç-gereç bakımından yetersiz olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Öğretmenlerin bu durum ile ilgili düşünceleri bu soruya verilen cevapların puan ortalamalarının düşük olduğundan da anlaşılmaktadır. Sınıf içi oturma düzeninin öğretmenli veya ödevli çalışmaya yönelik oluşturulabilmesinde iş doyumunu düzeyleri yüksek öğretmenlerin iş doyumları düşük ve orta düzeydeki öğretmenlerden belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır ($\bar{X} = 2,67$; $\bar{X} = 4,65$). Özel beceri ve yetenek gerektiren müzik ve beden eğitimi gibi dersler ünite ile bağlantılı olarak grupça işlendiği gibi, bütün okulca birlikte de işleniyor mu ? görüşüne iş doyumunu yüksek öğretmenler iş doyumunu düşük öğretmenlerden daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşmıştır ($\bar{X} = 4,04$; $\bar{X} = 2,87$). Son iki bulguya baktığımızda iş doyumunu düzeyleri yüksek olan öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumunu düzeyleri düşük ve orta düzeyde olan öğretmenlerden belirgin oranda farklılaşması bu öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflar uygulamasına daha duygusal bir bakış açısıyla yaklaşıldığını göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf ortamlarının birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretime uygunluğu ile ilgili öğretmen adayları ile bu uygulamada görev yapan öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Sınıf öğretmeni adaylarına göre sınıf ortamı eğitim-öğretime daha uygundur. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim ortamlarını görev yapan öğretmenlerden daha elverişli olarak değerlendirmeleri bu öğretim uygulamasını yadırgamadıkları anlamı çıkarılabilir.

“Sınıfları birleştirmenin öğrencileri eğitim-öğretim açısından yeterince aktif hale getirdiğine inanıyor musunuz?” görüşü ile ilgili sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflar uygulamasının bu uygulama ile öğrenim gören öğrenciler açısından daha aktif bir uygulama olması yönündeki görüşleri oldukça manidardır. Çünkü gelişmiş ülkelerde ikili öğretim uygulamasının hemen hemen olmadığı düşünüldüğünde, birleştirilmiş sınıflar uygulamasının özellikle de yeni ilköğretim programının uygulanmasında ne kadar uygulanabilir olduğu tartışılabilir.

Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından da avantaj olduğunu düşünmektedirler. Gültekin ve Karadağ (2005) tarafından yapılan araştırmada

birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasına zamanla son verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili uygulamada dersliklerin sınıfları birleştirecek büyüklükte olduğu konusunda öğretmen adayları ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Öğretmen adayları sınıfların yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Birleştirilmiş sınıflardaki araç-gereçlerin yeterliliği konusunda anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Öğretmen adayları araç-gereç konusunda görev yapan öğretmenlerden daha fazla iyimserdirler. Bu bulgu Semerci ve diğerleri'nin (2007) çalışmalarındaki bulgularla çelişmektedir. Semerci ve diğerlerinin çalışmalarında özellikle mesleki kıdemi az olan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin, uygun araç-gereç bulup kullanmada zorluk çektikleri sonucuna ulaşmışlardır. Benzer bir çalışmada Birleştirilmiş sınıfla öğretimin yapıldığı köy okullarında ders araç-gereçlerinin eksikliği, yetersiz olması yapılan eğitim-öğretimin niteliğini düşürdüğü yönündedir (Erdem ve diğerleri 2005). Kaya ve Taşdemirci (2005) tarafından yapılan bir çalışmada da Okullarda ilk okuma yazma ile ilgili araç-gereçlerin yeterli olmadığı ve bulunan araçlarında yeterince kullanılmadığı, bu sorunun birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında daha yaygın olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sınıf içi oturma düzenlerinin, öğretmenli veya ödevli çalışmaya yönelik uygun bir şekilde oluşturulabilmeye uygun olduğu konusunda öğretmenler ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır.

Sınıflar birleştirilirken öğrencilerin sınıflara dağılımı esas alınmış mı? görüşü ile ilgili de öğretmenler ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı şekilde iki sınıfın konusu birleşmiyorsa bir ders saatinde bir sınıfın, diğer ders saatinde de öteki sınıfın konusu işleniyor mu? görüşü ile ilgili sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Öğretmen ve öğretmen adayları görüşlerini karşılıklı olarak incelediğimizde ortaya çıkan sonuç, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretimin doğasını almış oldukları eğitim ve yapmış oldukları gözlem ile de yeterince olgunlaşmadığını göstermektedir. Zira yukarıdaki sonuçları incelediğimizde de birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili görüşlerin hâlihazırda bu uygulamada görev yapan öğretmenlerden oldukça farklılaşması bunu göstermektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin diğer konularda öğretmen adayları ile görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Eğitim Fakültelerinde 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya başlanan öğretmen yetiştirme programının sınıf öğretmeliği anabilim dalında "Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim" dersi iki saat teorik ders olarak eski programda olduğu gibi aynı şekilde devam etmektedir. Bu nedenle yeni program da sınıf öğretmeni adaylarının bu konu ile ilgili bilgi ve becerilerine katkı

sağlamayacaktır. Oysa sınıf öğretmeni olarak göreve başlayan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu uygulamada görev alacakları düşünüldüğünde bu okullarda öğrenim gören çocukların eğitim-öğretim yaşantılarında oldukça fazla eksiklik oluşturacaktır. Eğitim Fakültelerinin yeni programındaki “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersi sınıf öğretmeni adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda öğretim yapan okullardaki uygulamaların gözlenmesi açısından fırsat olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaşlı, C. ve Pilten, Ö. (1999). *İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Konya: Mikro Basım-Yayımlar-Dağıtım.
- Çınar, İ. (2004). Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 5, Sayı 7. <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/Cinar.htm>.
- Doğan, Ahmet R. (2000). *Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim*. Trabzon: Uzun Yayınevi.
- Erdem, Ali R. vd. (2005). Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. Cilt 1 Sayı 1-2 Sayfa 3-13.
- Gültekin, M. ve Karadağ, R. (2005). İlköğretimde Birleştirilmiş Sınıflar, Taşımali Eğitim ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Uygulamalarına Yönelik Araştırma Sonuçlarının Analizi. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kongre Kitabı, Cilt 2.79-84.
- Gürşimşek, I. (1994). Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14: 25-28.
- Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (4. Basım). Ankara: Sanem Matbaacılık San. Ve Tic. A.Ş.
- Kaya, K. ve Taşdemirci, E. (2005). Birleştirilmiş Sınıflar ile Bağımsız Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Karşılaştırmalı İncelemesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı : 19 Yıl : 2005/2 (1-26 s.)
- MEB. (2006). *2005-2006 Öğretim Yılı İlköğretim İstatistikleri*. http://iogm.meb.gov.tr/files/sube_istatistik/2005-2006.zip
- Öztürk, Halil İ. (2002). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: TAKAV Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş.
- Semerci, N. vd. (2007). Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programına İlişkin Görüşleri. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. 499-504.
- Sözer, E. (1988). Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Programlarının Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4(1-2): 103-120
- Taşdemir, M. (2000). *Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim, Öğretmen El Kitabı* (Gözden Geçirilmiş 4. Basım). Ankara: Ocak Yayınları.
- Yeşilyurt, M. vd. (2007). İlköğretimde Taşımali Eğitim Araştırması (Van İl Merkezi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. www.e-sosder.com ISSN:1304-0278 Kış -2007 C.6 S.19 (197-213) (06/02/2008).
- YÖK. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_ogretmen_kitabi.pdf (14/05/2008).

YÖK. (2007). Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama.
http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc

SUMMARY

Looking at the Turkish educational system, it is possible to see different types of applications. Dual Education, mobile education and teaching in multigrade classes are only some of these different applications. Although teaching in multigrade classes are available in some other countries, there is still a search for alternative solution ways for this process.

In cases where the need of population in primary levels for education cannot be met through mobile education or boarding school system in places with little population, educational activities are carried out by multigrade classes system. Analyzing the reasons why multigrade class have opened, it is possible to note that the spread of primary education in rural areas, schooling need of people living in the rural, natural land structure of Turkey and climatic conditions, remoteness of some settlements to the centre and hardships in transportation, physical inadequacy of school buildings and lack of teachers have made multigrade classes system a must.

This study aims to enhance observation trips that senior students who study in Adıyaman University Faculty of Education in spring semester of 2005-2006 educational year have carried out as a part of teaching in multigrade classes course in schools in Adıyaman central villages. This implementation helps senior students observe teaching in multigrade classes and test what they have learnt in their courses in real life situations. Applications regarding teaching multigrade classes will be analyzed both by teachers teaching in these classes and by primary school teachers.

Aim of The Study is to analyze views by teachers teaching in multigrade classes and primary school teachers candidates regarding multigrade classes.

The questions below will tried to be answered within the context of general aim of the study:

1. In terms of teaching in multigrade classes, is there a significant difference between views of teachers teaching in multigrade classes and of primary school teachers candidates?
2. Teaching in multigrade classes show any significant difference according to education level of teachers teaching in multigrade classes?
3. Teaching in multigrade classes show any significant difference according to professional satisfaction of teachers teaching in multigrade classes?

The study is a descriptive one in scanning model. The study will try to analyze views of senior students who study Primary Teaching Department in Adıyaman

University Faculty of Education and views of teachers teaching in multigrade classes regarding multigrade classes system through various variables.

Universe of the study is primary school teachers who teach in multigrade classes in central villages in Adıyaman within National Ministry of Education in 2005 – 2006 educational year and senior students who study Primary Teaching Department in Adıyaman University Faculty of Education. Sampling of the study consists of 82 primary school teachers and 158 senior students.

In data collection, “Teaching in multigrade classes” scale that formed by researcnrs through expert assistance was used. The scale was designed in two categories: teachers and students. In the Likert-type questionnaire grading in five scale is used. Data gathered was analyzed in SPSS (Statistics Package for Social Sciences) package program and evaluations were made through independent groups t-test, One Way Anova, Scheffe ve LSD tests. As a result of analyses made, regarding the reliability of the scale, Cronbach Alpha reliability coefficient was found to be 0.78 ($\alpha=0.78$) for students and 0.82 ($\alpha=0.82$) for teachers.

Views of teacher candidates and those of teachers who have taken part in this study related to suitability of class context to teaching in multigrade classes were found to be meaningfully significant. For primary school teacher candidates, class context is more suitable for teaching. We can conclude that primary school teacher candidates adopt to this teaching implementation as they perceive teaching in multigrade classes more suitable compared to teachers who already teach in these classes.

Significant differences were found on answers to the question “do you think combining classes make students active enough in terms of teaching-learning process?”. It is very strange that primary school teacher candidates have noted that combined-classes implementation makes students who are taught in this implementation more active.

In implementation on multigrade classes, significant differences were found between views of primary school teacher candidates and of primary school teachers on the fact that class size are big enough to combine classes. Primary school teacher candidates think that classes are big enough for that.

Significant differences were found on adequateness of teaching-learning tools in multigrade classes. Primary school teacher candidates are more optimistic on teaching-learning tools than primary school teachers.

Significant differences were found between teachers’ and students’ answers to the question “Is students’ equal distribution in class is considered while combining classes?”. Similarly, significant differences were observed between

answers to the question “if topics of both classes cannot be combined, is the topic of one class taught in one hour, and of the other class in another hour?”

Analyzing views by teachers and teacher candidates, we can conclude that teacher candidates have not matured enough on multigrade class teaching even by education they got and observations they made.

“Teaching in multigrade classes” class for teacher education programme in primary school teaching department that have been initiated in 2006-2007 educational year in faculties of education still continues as a two-hour theoretical class. That is why, the new program will not contribute to knowledge and skills of teacher candidates.